

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan de themazetting voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek in 2026.
- De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs wordt gelast de oproep aan de instellingen hoger onderwijs te doen op basis van de themazetting, de selectieprocedure toe te passen en een toewijzingsbeslissing te nemen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier heeft betrekking op ISE 4.3 “Ondersteuning van het beleid”.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Met betrekking tot de themazetting 2026 verwijzen we naar het besluit van de Vlaamse regering tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (BVR van 7 september 1994, zoals gewijzigd op 18 september 2020).

Op 22 mei 2026 werd, conform het hogergenoemde besluit, advies gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad. Dit advies werd verleend op 25 juni 2026.

De Vlor waardeert dat het OBPWO-programma in deze legislatuur wordt voortgezet en erkent het als een belangrijk instrument voor evidence-informed onderwijs. De Vlor vraagt om minstens het huidige budget voor OBPWO te vrijwaren. Hij uit zijn bereidheid om met de overheid in gesprek te gaan over hun bijdrage aan de OBPWO-themazetting. De Vlor adviseerde ook om de timing van de themazetting te herzien zodat de oproep eerder op het jaar aan de instellingen voor hoger onderwijs kan overgemaakt worden.

De Vlor stelt vast dat de thema's voornamelijk focussen op het basis- en secundair onderwijs. Dit jaar werd ervoor gekozen om, in lijn met het Vlaams Regeerakkoord, de thema's te bundelen tot een samenhangend geheel, met een focus op de ontwikkeling van indicatoren gelinkt aan onderwijskwaliteit enerzijds, en kostenbeheersing in het secundair onderwijs anderzijds. De Vlor merkt op dat in thema 2 ook het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs opgenomen kunnen worden. Zoals de Vlor aanhaalt, zijn er minder data beschikbaar voor deze onderwijsniveaus. We kiezen er dan ook voor om te focussen op de onderwijsniveaus waarvan we over meer data beschikken.

De Vlor waardeert de brede insteek van de oproep en vraagt om die expliciet tot uiting te laten komen, zowel in de oproep zelf als in de opvolging ervan door de stuurgroepen. Daarom werd in de inleiding een bijkomende situering opgenomen.

Het advies heeft geleid tot enkele inhoudelijke aanpassingen in de voorliggende themazetting. Naast verduidelijkingen en preciseringen werden sommige kennisvragen scherper gesteld. Deze aanpassingen hebben geen impact op de verdeling van de budgetten over de thema's, noch op het globale budget.

Thema 1 – Focus op systeemniveau: wat zijn verklarende factoren voor leerwinst en trends in leerprestaties?

De Vlor ondersteunt de nood aan wetenschappelijk onderbouwde verklaringen voor trends in leerprestaties. Hij wijst erop dat verklarende factoren niet noodzakelijk causale verbanden impliceren. Dit aandachtspunt zal worden bewaakt in de stuurgroep die het onderzoek opvolgt. Met het oog op duidelijkheid werden de voorbeelden van verklarende factoren aangepast.

De Vlor uit zijn bezorgdheid over de haalbaarheid van dit thema en vraagt om de kennisvragen scherp te stellen. Doorheen de tekst werden de verwachtingen verduidelijkt: de focus ligt op de ontwikkeling en validering van innovatieve indicatoren om trends in prestaties en leerwinst op systeemniveau op een onderbouwde en beleidsrelevante manier te duiden. Daarvoor is een voorbereidende fase vereist, met name een kritische analyse van bestaande indicatoren. Het is aan de indieners om een onderbouwd en haalbaar projectvoorstel in te dienen, rekening houdend met de kennisvragen, de looptijd en het beschikbare budget.

Thema 2 – Ontwikkeling van (samengestelde) indicatoren over onderwijsuitkomsten in het gewoon basis- en secundair onderwijs

De Vlor waardeert de intentie om met dit thema de onderwijsuitkomsten breed in kaart te brengen. Er werd expliciet toegevoegd dat bij de uitwerking rekening moet worden gehouden met het Referentiekader Onderwijskwaliteit. De Vlor formuleert de bezorgdheid dat de selectie van indicatoren kan leiden tot een verenging van het beeld van wat scholen realiseren en dat het referentiekader van onderzoekers daarin bepalend kan zijn. Daarom werd een uitgewerkt theoretisch kader toegevoegd als verwacht resultaat. Hiermee wordt ook tegemoetgekomen aan de vraag van de Vlor om de gehanteerde definitie van leerrecht te expliciteren. Op suggestie van de Vlor werd de derde kennisvraag over randvoorwaarden voor het gebruik van een samengestelde indicator uitgebreid. Ook de vraag naar inzichten uit andere onderwijssystemen werd toegevoegd. De gesuggereerde vragen over de samengestelde indicatoren maken deel uit van de methodologie. We voegden de verwachting rond methodologische verantwoording en onderbouwde overwegingen expliciet toe aan de verwachte resultaten. Dit zal ook door de stuurgroep opgevolgd worden.

Thema 3 – Analyse van de bijdrageregeling in het gewoon en buitengewoon voltijds secundair onderwijs

De Vlor wijst terecht op de moeilijkheden bij de dataverzameling die eerdere onderzoeken hebben ondervonden. Om hieraan tegemoet te komen, werd een expliciete vermelding toegevoegd.

Naar aanleiding van de vraag om de relatie met recent onderzoek en enkele maatregelen uit het regeerakkoord te verduidelijken, voegden we een toelichtende passage toe.

Volgens de Vlor biedt het onderzoek kansen om een analyse te maken van de achterliggende processen die leiden tot het schoolkostenbeleid en de bijdrageregelingen. Hij suggereert enkele aanvullende kennisvragen. Gelet op hun relevantie werden deze geïntegreerd in de finale kennisvragen.

Tot slot werd de bijlage over recent onderzoek over kostenbeheersing in het onderwijs aangevuld met een samenvatting van het onderzoek van [Kimps e.a. \(2026\) over kostenbeheersing in het bso, tso en kso](#).

2. INHOUD

Op 18 september 2020 keurde de Vlaamse Regering de actualisatie van het besluit van de Vlaamse regering tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van 7 september 1994 definitief goed. Met artikels 220 tot en met 223 uit het Onderwijsdecreet XXXI werd voorzien in een decretale rechtsgrond voor het OBPWO besluit, met name door aan deel 3, titel 2, van de codex Hoger Onderwijs “Hoofdstuk 10. Onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek” toe te voegen. Dit is op 1 september 2021 in werking getreden.

Conform het aangepaste besluit worden minstens één keer per jaar een aantal onderzoeksthema's vastgelegd in een themazetting (artikel 3). De themazetting voor projecten in 2026 gebeurde op advies van een ad hoc beleidscommissie, bestaande uit ambtenaren van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en leden van de onderwijsinspectie. Ook werd advies aan de Vlaamse Onderwijsraad gevraagd over deze themazetting (artikel 4).

Voorliggende themazetting bevat 3 kennisvragen voor onderwijsbeleid en -praktijk. Deze kennisvragen hangen samen met de prioriteiten uit de beleidsnota Onderwijs voor 2024-2029 en vragen wetenschappelijk onderzoek of de vertaling ervan naar de onderwijspraktijk.

Deze themazetting bevat vragen ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling, van de implementatie van beleidsmaatregelen door het onderwijsveld en ter versterking van de handelingsbekwaamheid van leraren(teams).

In de themazetting worden per thema de kennisvragen, verwachte resultaten en mogelijke gebruikers van de onderzoeksresultaten weergegeven. De themazetting bepaalt ook de looptijd van een onderzoek en de raming van het benodigde budget.

In de onderstaande tabel wordt per thema de volgende informatie gegeven: de verwijzing naar de beleids- en begrotingstoelichting, de verwachte outputs, de looptijd van het onderzoek en het maximale budget. In de themazetting in bijlage wordt elk thema uitgebreid toegelicht. Het totaal benodigde budget voor het uitvoeren van het geheel van deze projecten bedraagt 1 miljoen euro.

////////////////////////////////////

In de themazetting voor OBPWO 2026 worden de volgende thema's opgenomen.

Focus op systeemniveau: wat zijn verklarende factoren voor trends, leerwinst en trends in leerwinst?	Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren Operationele doelstelling 25: Het onderwijsveld maximaal ondersteunen	-Een wetenschappelijk rapport dat de resultaten van het onderzoek systematisch presenteert en methodologische keuzes verantwoordt; -Aanbevelingen gericht op beleidsmakers, met het oog op de ontwikkeling en het gebruik van verklarende indicatoren voor systeemmonitoring, trendverklaring en gerichte beleidsinterventie; -De ontwikkeling en validering van instrumenten om innovatieve verklarende factoren in kaart te brengen die inzicht bieden in trends en leerwinst op Vlaams systeemniveau	24 maanden	495.000 euro
Ontwikkeling van (samengestelde) indicatoren over onderwijsuitkomsten in het gewoon basis- en secundair onderwijs	OD 25: Het onderwijsveld maximaal ondersteunen OD 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren OD 20: De externe kwaliteitscontrole door de onderwijsinspectie doelgericht versterken	-een operationeel en wetenschappelijk onderbouwd voorstel tot onderbouwde samengestelde indicator(en) die een antwoord biedt op de gestelde kennisvragen. -aanbevelingen voor een correct en onderbouwd gebruik van de ontwikkelde indicator(en) -Een wetenschappelijke rapportering van de constructie van de (samengestelde) indicator(en).	18 maanden	225.000 euro
Analyse van de bijdrageregeling in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs	OD 7: Investeren in technisch, kunst- en beroepssecundair onderwijs	-een geïntegreerd eindrapport met analyse -(beleids)aanbevelingen	18 maanden	280.000 euro

////////////////////////////////////

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Indien alle projecten toegekend worden, is een budget van 1 miljoen euro vereist.

Voor het begrotingsjaar 2026 wordt 1 miljoen euro voorzien op begrotingsartikel FB0-1FGE2GN-WT, Basisallocatie 1FG031 (beleids- en praktijkgericht onderzoek en evaluatie).

De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 28 mei 2026.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, heeft zijn akkoord gegeven op 13 juni 2026.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

De oproep, selectie- en toewijzingsprocedure zal samen met de bevoegde administratie Onderwijs en Vorming georganiseerd worden zoals in het hogergenoemde OBPWO besluit aangegeven.

////////////////////////////////////

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- haar goedkeuring te hechten aan de themazetting voor het Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek voor 2026;
- de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs te gelasten de oproep aan de instellingen hoger onderwijs te doen op basis van de themazetting, de selectieprocedure toe te passen en een toewijzingsbeslissing te nemen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Zuhal DEMİR

Bijlagen

- Bijlage 1: Themazetting OBPWO 2026
- Bijlage 2: Advies van de Inspectie van Financiën (nog toe te voegen)
- Bijlage 3: Begrotingsakkoord (nog toe te voegen)
- Bijlage 4: Advies Vlaamse Onderwijsraad (nog toe te voegen)